

PaKaste
Pohjoisen alueen Kaste

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

PaKaste2

Väliraportti 1.10.–31.12.2011

Sisällys

TIIVISTELMÄ 1.10.2011–31.12.2011	3
1 LAPIN OSAHANKE – sosiaali- ja terveyden yhteinen kehittäminen:.....	6
1.1 PaKaste 1:n aikana kehitettyjen toimintamallien juurruttaminen.....	6
1.2 Tiedontuotannon ja vaikuttavuuden arvioinnin ja sen menetelmien kehittäminen.....	8
1.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten asiakasprosessien ja toimintamallien kehittäminen	8
1.4 Vanhustyö.....	10
2 KESKI-POHJANMAA: KAMPA.....	11
3 KESKI-POHJANMAA: NUPPU – LASTENSUOJELUN JA PERHETYÖN KEHITTÄMINEN	13
4 POHJOIS-POHJANMAA: LAPSEN HYVÄ ARKI 2.....	14
5 SAKASTE – Saamelaisten sosiaali- ja terveystalveluiden kehittämisrakenne	16

TIIVISTELMÄ 1.10.2011–31.12.2011

PaKaste2 -juurruttamishankkeen ensimmäiset toimintakuukaudet on käytetty toiminnan suunnitteluun ja käynnistämiseen:

Hallinnointiin liittyvät toimenpiteet:

Hallinnoijataho Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Poske, hallinnon työn konkreettinen tekijä ja toimija) ovat valmistelleet sopimukset osahankkeiden kanssa ja sopimukset on allekirjoitettu. Lisäksi osahankkeita on pyydetty nimeämään neuvottelukunnan jäsenet. Olemme pitäneet säännöllisesti videokokouksia eri osahankkeiden välillä. Lokakuulla 4.-5.10.2011 pidimme Rovaniemellä PaKaste (2009–2011) hankkeen tulosseminaarin, joka oli samalla Pakaste2 -juurruttamishankkeen aloitusseminaari.

Keski-Pohjanmaan osahanke – Nuppu:

Nuppu1 -vaiheen päättymiseen ja Nuppu2 -vaiheen aloittamiseen liittyvä hallinnollinen työ ja 2-vaiheen suunnittelu. Työntekijöinä jatkavat Liisa Ahonen, Anne Saarela ja Sanna Sarkkinen-Vuorinen. Marraskuussa pidettiin yhteinen päättö- ja aloitusseminaari, johon osallistui reilut 80 henkilöä. Teemana varhain – avoimesti – yhteistyöllä.

Hanketyöntekijät valmistuivat huolen puheeksiottamisen kouluttajiksi ja hyvien käytäntöjen dialogien vetäjiksi. Työntekijät ovat markkinoineet em. menetelmiä yhteistyökumppaneille. Hankkeessa on järjestetty kahdelle sosiaalialan opiskelijaryhmälle valmennus huolen puheeksiottamisesta ja varhaisesta avoimesta yhteistyöstä sekä pidetty kahdelle päivähoidon ryhmälle huolen puheeksiottamisen koulutus. Hankkeessa on toteutettu yksi hyvien käytäntöjen dialogi lastensuojelussa ja suunniteltu uutta varhaisen tuen HyKä-dialogia tammikuulle. Perhekeskuksen kehittämiseen liittyen hankkeessa saatiin vakinaistettua neuvolan perheohjaajan työ koko hankealueella. Samalla on käyty keskusteluja/pidetty työkokouksia uuden työmuodon vakiinnuttamiseksi. Aikuissosiaalityön osio aloitetaan 1.1.2012. Kehittäjäsosiaalityöntekijäksi valittiin sosiaalityöntekijä Marja Paananen. Opetus- ja tutkimusklinikan kehittämiseen liittyen on laadittu sosklinikan toimintasuunnitelma 2011–2012. Samalla on järjestetty Sosiaalialan tietomaraton, jossa esiteltiin uusinta tutkimustietoa. Lisäksi on järjestetty sosklinikan kuntavierailu Jyväskylä-alueen johdon ja sosiaalialan työntekijöiden kanssa. Klinikan nettisivut valmistuivat www.chydenius.fi -sivuston yhteyteen.

Keski-Pohjanmaan osahanke – KAMPA:

Tavoitteena on ollut hankeorganisaation järjestäytyminen, hankkeen käynnistymisestä tiedottaminen, yhteyksien luominen keskeisiin sidosryhmiin sekä alueellisten toimintasuunnitelmien täsmentäminen. Alueelliset kehittäjät (3) aloittivat työnsä lokakuun alussa. Hanke laati Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa sopimuksen kehittäjäkoordinaattori-palvelun sekä hankkeen tieteellisen ohjauksen tuottamisesta asiantuntijapalveluna. Osahankkeen hallinnoija toimii Kokkolan kaupunki, joka on huolehtinut koko hankkeen hallinnoijan sekä KAMPA-osahankkeen eri toimijoiden kesken laadittavien sopimusten teosta. Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina osahankkeista vastaavat organisaatiot, hankkeen hallinnoija ja rahoittaja sekä keskeiset yhteistyökumppanit. Hankkeen var-

sinaisena käynnistymistilaisuutena voidaan pitää lokakuussa järjestettyä KAMPA III-seminaarina. Teemalla "Yhteisöllisyys ja osallisuus – voimavara ja tuki" seminaarissa oli läsnä 55 hyvinvointipalvelujen kehittämisestä kiinnostunutta toimijaa. Seminaarin päätyttyä hankkeen suunnittelu jatkettiin "Hankeverstaassa", johon osallistui hankkeen henkilökunnan lisäksi kuusi pilotti-alueiden eri toimijoiden edustajaa. Hankkeen Internet-sivut perustettiin osoitteeseen www.chydenius.fi/kampa. Hankkeelle on laadittu yhteinen esite (suomen- ja ruotsinkielinen).

Lapin osahanke – sosiaali- ja terveyden yhteinen kehittäminen:

Osa työntekijöistä on rekrytoitu ja he ovat aloittaneet työt marraskuulla 2011. Olemme käyneet kuntaneuvottelut ja Lapin kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa on tehty sopimukset hankeyhteistyöhön liittyen. Osa kuntien kehittäjätyöntekijöistä aloittaa vuoden 2012 alussa. Kunnille on lähetetty kysely liittyen juurruttamiseen ja kuntien työskentelyjaksojen toteuttamiseen. Lapin osahankkeessa on valmisteltu aikuissosiaalityön päiviä, jotka ovat tammi-kuulla 2012. Kehittäjäasiakaskahvila on jatkanut toimintaansa. Dialogisten verkostotyömenetelmien konferenssin (18. - 19.4.2012) suunnittelu on käynnissä. Kunnat ovat jatkaneet tiedon tuotantoa ja vaikuttavuuden arviointia sosiaalipalveluihin liittyen. Elämäntapaohjauksen kehittämisessä juurrutetaan Ikihyvä-mallia. Lappilaisten terveyden edistämistä jatketaan Rytmittömät -väestökampanjalla. Marraskuussa Rytmittömät oli mukana Rovaniemellä järjestetyillä Kelekkä -messuilla ja Sallan sokerirasituspäivässä. Kuntien sosiaali- ja terveyden huollon yhteisiin kehittämistehtäviin liittyen on tehty toimintasuunnitelmia. Vanhustyön kehittämisessä on valmisteltu vanhustyön johtajien työkokousta ja käyty neuvotteluita kuntien kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon verkkokonsulteille järjestettiin työ- ja kehittämiskokous marraskuun lopulla. Työkokouksen pohjalta kansalaisneuvonta palvelua on laajennettu koskemaan muitakin sisältöalueita (mm. lastensuojelu, vammaispalvelu, vanhustenhuolto, kuntoutus).

Pohjois-Pohjanmaan osahanke – Lapsen hyvä arki 2:

Lapsen hyvä arki 2 -hankkeessa jatketaan ensimmäisessä vaiheessa kehitettyjen palveluprosessien ja pilotoitujen uusien toiminta- ja palvelumallien juurruttamista sekä levittämistä. Hankkeessa kehitetään erityisesti varhaislapsuuden kasvuympäristöihin liittyviä varhaisen tuen ja osallisuuden sekä syrjäytymisen ehkäisyn työmenetelmiä monialaisissa ja monitoimijaisissa verkostoissa.

Hankkeessa ovat mukana Koillismaan kunnista Kuusamo, Posio, Taivalkoski sekä peruspalvelukuntayhtymä Kallio (Alavieska, Nivala, Sievi, Ylivieska) ja peruspalvelukuntayhtymä Selänne (Haapajarvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi). Kuntatoimijoiden lisäksi mukana ev.lut.seurakuntien ja järjestöjen (MLL) lapsiperhepalveluiden henkilöstöä sekä asiakkaiden edustus. Hanketta hallinnoi Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Hankkeelle on nimetty ohjausryhmä. Hankkeeseen on rekrytoitu työntekijät. Hankkeen kokoaikaisina työntekijöinä ovat työskennelleet projektipäällikkö Aira Vähärautio (1.11.2011–31.10.2013) ja kehittämiskoordinaattori Kirsi Anttila (1.11.2011–31.10.2013). Osa-aikaisena (50 %) kehittämiskoordinaattorina on työskennellyt Saara Autio (14.11.2011–30.9.2013). Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa.

Lapsen hyvä arki 2 -jatkohanke on käynnistynyt kullakin alueella pidetyillä suunnittelu- ja työkokouksilla, joissa on määritelty juurrutettavia, levitettäviä ja edelleen syveneviä kehit-

tämisprosesseja. Kullekin alueelle on perustettu moniammatilliset kehittämistiimit hyödyntäen hankkeen ensimmäisessä vaiheessa muodostuneita verkostoja. Kaikki kehittämistiimit (Koillismaa, Kallio, Selänne) ovat kokoontuneet raportointijakson aikana kerran.

Saamelaiskuntien osahanke – SaKaste:

Saamelaiskäräjät haki SaKaste -hankkeeseen hankekoordinaattoria lehti-ilmoituksin 20.10.2011. Hankekoordinaattorin paikkaa haki määräajassa 7 henkilöä. Saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukaan hallintopäällikkö valitsee määräaikaiset työntekijät. Hallintopäällikkö pyysi lausuntoa hakijoista saamelaiskäräjien sosiaali- ja terveyslautakunnalta 19.12.2011 mennessä. Lautakunta antoi lausuntonsa 14.12.2012. Saamelaiskäräjät muuttivat uusiin toimitiloihin joulukuun 2011 aikana. Muuttokiireet ja uusien toimitilojen käyttöön otto siirsivät hankekoordinaattorin valinnan tehtäväksi tammikuussa 2012. Hankekoordinaattori aloittaa työssään helmikuun alussa 2012.

1 LAPIN OSAHANKE – sosiaali- ja terveyden yhteinen kehittäminen:

PaKaste2 -hanke juurruttaa Pohjois-Suomessa PaKaste I:n aikana käynnistettyjä toimenpiteitä sekä kehittää edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä toimintamalleja palvelujen ja yksilöiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Osa työntekijöistä on rekrytoitu ja he ovat aloittaneet työt marraskuulla 2011. Olemme käyneet kuntaneuvottelut ja Lapin kuntien ja sairaanhoitopiirin kanssa on tehty sopimukset hankeyhteistyöhön liittyen. Osa kuntien kehittäjätyöntekijöistä aloittaa vuoden 2012 alussa. Kunnille on lähetetty kysely liittyen juurruttamiseen ja kuntien työskentelyjaksojen toteuttamiseen.

1.1 PaKaste 1:n aikana kehitettyjen toimintamallien juurruttaminen

Mallien siirtoa PaKaste 1 -loppuraportista sosiaalikallegaan nettiversioina on jatkettu. Kuntien kanssa on neuvottelujen pohjalta webropol-kyselyn tulosten perusteella kunnat valitsevat juurrutettavat mallit ja niihin liittyvät työskentelyjaksot. Henkilöstö on rekrytoitu ja perehdytetty ja toiminnan suunnittelu on käynnissä.

1.1.1 Kehittäjäasiakastoiminta

Kehittäjäasiakastoiminnassa pyritään kansalaiskeskeiseen palveluiden tuottamiseen. Kehittäjäasiakkaat tuovat eritasoilla esiin omat kokemuksensa ja kehittämis ehdotuksensa ja ovat konkreettisesti mukana omien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosessiensa muotoilussa. Toimintaa toteutetaan luomalla dialogisia yhteisöjä, joissa pyritään vaikuttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toimintamalleihin ja prosesseihin sekä valmisteilla olevaan alan lainsäädäntötyöhön puhumalla, kirjoittamalla ja suoralla toiminnalla. PaKaste 2:ssa toteutetaan työntekijöiden ja kehittäjäasiakkaiden palveluprosessien muotoilua, keskustelukahvilaa ja dialogista kirjoittamista prosessiryhmässä ja kootaan vaikuttamisryhmä, johon osallistuu kuntien sosiaalijohtajia ja sosiaalityöntekijöitä (aloite tuli sosiaalityön johtamisen kehittämisrakenteen loppuseminaarissa PaKaste 1 -vaiheessa).

Keskustelukahvila syyskausi 2011

Toiminnan tavoite on luoda yhteisöllinen paikka, jossa kuntalaiset ja asiakkaat sekä kunnan työntekijät ja luottamushenkilöt voivat keskustella eri elämäntilanteisiin liittyvistä yhteiskunnallisista ilmiöistä ja tuentarpeista sekä palveluiden toimivuudesta

- o 2.11.2001 Avattiin PaKaste 2 hanke; kehittäjäasiakastoiminnan suunnittelua
- o 9.11.2011 Suunniteltiin yhdessä syksyn teemat
- o 16.11.2011 Teema Ruoka ja hyvinvointi: Aktiivisia keskustelijoita mukana n. 6–10 henkilöä. Illan aikana kävijöitä yhteensä 21 henkilöä.
- o 23.11.2011 Teema köyhyys: Illan keskustelun vetäjinä sosiaalityönopiskelijat Anni Tontti ja Paula Kettunen. Keskustelussa olivat mukana sosiaalitoimesta johtava sosiaalityöntekijä Matti Keränen, seurakunnasta johtava diakoni Markku Kukkonen sekä perusturvalautakunnan puheenjohtaja Kaarlo Alaoja. Keskustelussa oli mukana myös kehittäjäasiakkaita sekä muita kahvittelijoita. Vierailijoita yhteensä 16 henkilöä. Opiskelijat kirjoittivat illasta artikkelin, jonka lähetämme Uuteen Rovaniemeen.

- o 30.11.2011 Erovanhemmuus Keskiviikon teemana oli erovanhemmuus. Illan vetovastuu alkuiltapäivästä kehittäjätyöntekijä (14–16) Tuula Lampelalla ja (16–18) kehittäjätyöntekijä Marja Leena Nurmella. Lisäksi kahvilassa olivat mukana opiskelijat Paula Kettunen ja Anni Tontti. Alkuiltapäivästä paikalla oli Jari Harju, Lapin ensi- ja turvakodin miestyöntekijä sekä Sari Arponen, seurakunnan perheasiain neuvottelukeskuksen johtaja. Illalla keskustelukahvilassa vieraili lastenvalvoja Marja Leena Nurmella, perheasiain sovittelija Anne Seppänen, johtava sosiaalityöntekijä Riitta Ojansivu sekä sosiaalityönopiskelija Hanna Kurtti. Päivän aikana kahvilassa vieraili yhteensä 23 henkilöä.
- o 7.12.2011 Keskustelukahvilan teemana ikäihmisten palvelut ja illan vetäjinä opiskelijat Paula Kettunen ja Anni Tontti. Mukana keskustelussa olivat kehittämispäällikkö Asta Niskala, johtava sosiaalityöntekijä Maija Tervo ja vanhustyön johtaja Johanna Lohlander. Keskusteluun osallistui yhteensä 16 keskustelijaa.
- o 14.12.2012 Kehittäjäfoorumi Pakaste 2 -hankkeen toteuttaja ja Posken kehittäjäjohtaja Kaisa Kostamo-Pääkkö toivotti kaikki 26 osallistujaa tervetulleeksi ja kertoi valtakunnan tasolla olevista sosiaali- ja terveystalvuiden kehittämislinjauksista. Kehittäjäasiakkaista Pirjo Ilmonen kertoi koskettavasti omasta kuntoutumisprosessistaan. Pirjon puheenvuoron jälkeen kehittäjätoiminnan prosessiryhmä kertoi ajankohtaiset kuulumiset ryhmän kirjoitusprosessista ja aikaansaannoksista. Sosiaalityönopiskelijat Anni Tontti ja Paula Kettunen johdattelivat keskustelijat käsittelemään päivän teema eli aikuisten kuntoutumisprosessia. Asia käsitellyssä käytettiin apuna Learning Cafemenetelmää. Teema-alueet olivat: 1) Kuntoutusprosessin kehittämishaasteet, 2) Kennelle kuuluu vastuu kuntoutumisprosessista, 3) Perheen huomioiminen kuntoutusprosessissa ja 4) Sosiaalityön merkitys kuntoutusprosessissa. Puheenjohtajana toimi Maija Suhonen.

Prosessiryhmä

On kokoontunut ja kirjoittanut tarinoita palvelukokemuksista ja työstää niistä artikkeleita teokseen Asiakkaat toimijoina (Laitinen & Niskala toim. julkaistaan 2013).

Yhteisölliset työmenetelmät

18.–19.4.2012 toteutettavaa Dialogisten verkostotyömenetelmien konferenssia on suunniteltu laajalla verkostoyhteistyöllä.

1.1.2 Työparityö

Työparityötä on jatkettu lastensuojelussa (1 pyyntö) ja vanhustyön työpariutta on markkinoitu aktiivisesti kuntayhteydenottojen yhteydessä. Työparityöskentely sisältyy Pohjois-Suomen monialaiset sosiaali- ja terveystalvuidet – kehittämistrakenne ja toimintamalli (PaKaste 2) ja Lapin korkeakoulukonsernin sosiaalityön ja sosiaalialan opetus- ja tutkimuskeskus yhteistyösioihin. Yhteistyön tavoitteena on muun muassa kehittää ja kokeilla käytäntöopetuksen työskentelyn uusia toimintatapoja. Kunta pyytää työparia virtuaalisen sosiaali- ja terveystalvuidetkeskuksen kautta lomakkeella, jossa ei käytetä asiakkaan tunnistetietoja. Asiakastyön työparipyynnössä pyydetään asiakkaan suostumus, josta tulee tehdä merkintä sähköiselle lomakkeelle. Kunnan työpari sitoutuu yhteistyöhön ja palveluprosessin arviointiin.

1.1.3 Terveystalvuidet edistäminen

PaKaste 2:n ensimmäiset työskentelykuukaudet on terveystalvuidet edistämisessä käytetty tulevan toiminnan suunnitteluun ja käynnistämiseen. Yhteistyössä PaKasteen Lapin toimijoiden

kanssa on kartoitettu kunnista juurrutettavien kehittämistöiden aiheita, kehitetty nettisivuja sekä oltu mukana kehittäjäasiakastoiminnassa.

Terveyden edistämisen toimintaa jatketaan kolmella toimintalinjalla. Terveyden edistämisen rakenteiden ja päätöksenteon kehittämisessä juurrutetaan kartoituksen perusteella sähköistä hyvinvointikertomusta ja ennakoarvioinnin menetelmää (EVA). Juurruttaminen aloitettiin Rovaniemen kaupungista. Elämäntapaohjauksen kehittämisessä juurrutetaan Ikihyvämallia. Lappilaisten terveyden edistämistä jatketaan Rytmittömät -väestökampanjalla. Marraskuussa Rytmittömät oli mukana Rovaniemellä järjestetyillä Kelekka – messuilla ja Sallan sokerirasituspäivässä.

Ensimmäisinä toimintakuukausina on lisäksi käyty yhteistyöneuvotteluja Lapin AVIn, Lapin liiton, Lapin ELY-keskuksen, Rovaniemen ammattikorkeakoulun sekä Lapin ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirien kanssa. Yhteistyötä tehdään mm. koulutusten järjestämisessä ja ravitsemusohjauksen kehittämisessä.

1.1.4 Kansalaisneuvonta

Sosiaali- ja terveydenhuollon verkkokonsulteille järjestettiin työ- ja kehittämiskokous marraskuun lopulla. Työkokouksen pohjalta kansalaisneuvonta palvelua on laajennettu koskemaan muitakin sisältöalueita (mm. lastensuojelu, vammaispalvelu, vanhustenhuolto, kuntoutus).

1.2 *Tiedontuotannon ja vaikuttavuuden arvioinnin ja sen menetelmien kehittäminen*

Posken Lapin toimintayksikössä on aloitettu käytännöistä lähtevän ja käytännöissä toteutettavan tiedontuotannon ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen vuosina 2006–2009 toteutetussa Lapin sosiaalityön kehittämisyksikkö -hankkeessa. Tätä toimintaa on jatkettu valtakunnalliseen Kaste-ohjelmaan kuuluvassa PaKaste-hankkeen ensimmäisessä vaiheessa ja tullaan edelleen jatkamaan PaKasteen toisessa vaiheessa vuosina 2011–2013. Tiedontuotantoa ja vaikuttavuuden arviointia on jatkettu marraskuussa 2012 laajoilla sosiaalitoimistojen työhön kokonaisuudessaan kohdistetuilla lomaketutkimuksilla. Oppilaitosyhteistyötä on suunniteltu lähinnä Lapin yliopiston sosiaalityön oppiaineen kanssa. Laajan tiedontuotannon ohella tiedontuotantoa ja vaikuttavuuden arviointia tullaan kohdentamaan kuntien rajatumpiin kehittämistehtäviin. Välineinä tässä tehtävässä käytetään erilaisia kyselyjä ja haastatteluja.

1.3 *Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten asiakasprosessien ja toimintamallien kehittäminen*

Kehittämistehtävien totuttamista ja kehittäjätyöntekijöitä tukevat kuntien, Lapin korkeakoulukonsernin Savotta-hankkeen (ESR), Posken ja Pakasteen yhteiset kuntakohtaiset tukiryhmät

1.3.1 Kemi

Kemin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmän kanssa on pidetty suunnittelu-palavereja ja kehittämistehtäväksi on tarkentunut mielenterveys- ja päihdeongelmien ennaltaehkäisy ja kuntoutuksen toimintamallien kehittäminen. Kehittämistyö kohdistetaan nuorten aikuisten (alle 30-v.) ylisukupolvisten palveluprosessin tutkimiseen, yhteisten kuntoutussuunnitelmien laatimiseen sekä palvelumallien luomiseen. Kehittämistyöhön on palkattu 1.1.2012 sosiaalityöntekijä (50 %) aikuissosiaalityön tiimistä ja psykiatrinen sairaanhoitaja (50 %) terveydenhuollosta. Kehittäjätyöntekijät ovat aloittaneet yhteisen suunnittelun A-klinikan ja mielenterveystoimiston ja sosiaalitoimiston kanssa. Kehittämistehtävä on mukana sekä sosionomi että sosiaalityöntekijä opiskelija. Kehittäjätiimi on kokoontunut yhden kerran ja kehittäjätyöntekijöiden lisäksi siinä on edustajat A-klinikalta, mielenterveystoimistosta, perheneuvolasta ja perusterveydenhuollosta ja Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta.

1.3.2 Inari

Inarin kehittämistehtäväksi on tarkentunut vanhustyön palveluprosessien kehittäminen ja kokonaisvaltaisten palvelusuunnitelmien käyttöönotto. Tavoitteena on kotona asumisen tukeminen sekä sosiaalityön ja kotihoidon palveluprosessien yhteensovittaminen erityisesti muistisairaiden kohdalla. Kehittämistehtävää on hiottu sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmän kanssa ja kunnan tukitiimi on kokoontunut yhden kerran. Työntekijöinä ovat toimineet 1.11.2011 alkaen kehittäjä-sosiaalityöntekijä Mikko Keränen (50 %) ja 1.1.2011 alkaen kehittäjä-terveydenhoitaja Maarit Kirjarinta. Kehittämistehtävään liittyvässä kartoituksessa on mukana sosiaalityön opiskelija. Hankkeen tavoitteiden toteutumista tukemaan perustettiin tukitiimi, joka on kokoontunut yhden kerran. Tukitiimiin osallistuvat kehittäjätyöntekijöiden lisäksi avohoidon johtaja, laitoshoidon johtaja ja sosiaalityön johtaja, Lapin yliopiston edustaja ja Pakasteen kehittäjä-sosiaalityöntekijä ja vanhustyön koordinaattori sekä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukseen edustaja.

1.3.3 Enontekiö

Enontekiön kehittämistehtävä on vanhusväestön kotihoidon ja kotisairaanhoidon yhteisten palveluprosessien kehittäminen käytännön tasolla. Sosiaali- ja terveyspalveluprosessien yhteensovittaminen, kokonaisvaltaisten palvelusuunnitelmien käyttöönotto ja SAS-toiminnan kehittäminen aloitetaan varhaisen tuen (ennaltaehkäisevä työ) ja haasteellisen kotona asumisen (kotiutumistilanteet ja saattohoito) tuen prosesseista. Työntekijänä on aloittanut 1.11.2011 50% kehittäjä-sosiaalityöntekijä Anne-Maria Näkkäljärvi. Kehittämistehtävään liittyen kuntaan on perustettu tukitiimi, jossa on mukana myös Muonio-Enontekiön kansanterveystyön kuntayhtymä.

1.3.4 Rovaniemi

Rovaniemellä kehitetään työikäisten kuntoutuksen palveluprosesseja. Toiminta aloitetaan yhteisten palvelusuunnitelmien laatimisella ja laajennetaan kokonaisvaltaisen kuntoutussuunnitelman ja toteutuksen prosesseihin. Kehittämistyö kytketään kiinteästi kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöryhmän toimintaan ja dialogisten verkostomenetelmien käyttöönottoon työikäisten kuntoutuksessa. Kunnan toimijoiden kanssa on käyty suunnittelukokouksia ja on sovittu että työntekijät aloittavat 2012.

1.4 Vanhustyö

Vanhustyön koordinaattori ja suunnittelija (50 %) ovat aloittaneet työnsä 1.1.2012. Kehittäjä-geriatriin toimeen ei ollut hakijoita. Palvelusta on avattu tarjouskilpailu. Vanhustyössä alustavan kartoituksen perusteella näyttää siltä, että useat kunnat ovat valitsemassa kehittämis-kohteeseen kotihoidon prosessien kehittämisen ja siinä moniammatillisuuden lisäämisen ja kokonaisvaltaisten palvelusuunnitelmien systemaattisen käyttöönoton. Esimerkiksi Enontekiön ja Inarin kunnat käyttävät PaKaste 2 -hankkeen voimavaroista suurimman osan tähän, muut kunnat työskentelyjakson. Vanhustyön koordinaattori on ollut yhteydessä kuntiin ja aloittanut vanhustyön johtamisen kehittämisrakenteen konkreettisen suunnittelutyön. Vanhustyön kehittämisrakenteella (seminaarit 6x2pv) tuetaan kehittämistehtävien toteutusta ja lisätään vanhustyön johtamis- ja kehittämisosaamista.

2 KESKI-POHJANMAA: KAMPA

Tavoitteet:

Suunnitelmassa tarkasteluajanjakso on nimetty organisoitumisen ja osallistavan suunnittelun vaiheeksi. Tavoitteena on ollut hankeorganisaation järjestäytyminen, hankkeen käynnistymisestä tiedottaminen, yhteyksien luominen keskeisiin sidosryhmiin sekä alueellisten toimintasuunnitelmien täsmentäminen.

Toteutuminen:

Organisoituminen:

- o Alueelliset kehittäjät (3) aloittivat työnsä lokakuun alussa.
- o Hanke laati Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen kanssa sopimuksen kehittäjäkoordinaattoripalvelun sekä hankkeen tieteellisen ohjauksen tuottamisesta asiantuntijapalveluna.
- o Osahankkeen hallinnoija toimii Kokkolan kaupunki, joka on huolehtinut koko hankkeen hallinnoijan sekä KAMPA-osahankkeen eri toimijoiden kesken laadittavien sopimusten teosta.
- o Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina osahankkeista vastaavat organisaatiot, hankkeen hallinnoija ja rahoittaja sekä keskeiset yhteistyökumppanit.

Tiedotus:

- o Hankkeen varsinaisena käynnistymistilaisuutena voidaan pitää lokakuussa järjestettyä KAMPA III-seminariaa. Teemalla "Yhteisöllisyys ja osallisuus – voimavara ja tuki" seminaarissa oli läsnä 55 hyvinvointipalvelujen kehittämistä kiinnostunutta toimijaa. Seminaarin päätyttyä hankkeen suunnittelu jatkettiin "Hankeverstaassa", johon osallistui hankkeen henkilökunnan lisäksi kuusi pilotti-alueiden eri toimijoiden edustajaa.
- o Hankkeen käynnistymisestä ja KAMPA III-seminaarista lähetettiin tiedote kaikkiin toimialueen ja kehittämistyön näkökulmasta keskeisiin tiedostusvälineisiin. Osa tiedostusvälineistä laati tiedotteen pohjalta uutisen painettuun lehteen ja osa julkaisi uutisen verkkojulkaisussa. Muutama tiedostusväline tarttui myös mahdollisuuteen haastatella hankkeen toimijoita.
- o KAMPA III -seminaarissa julkaistiin hankkeen valmisteluvaiheen aineistoon pohjalta laadittu "Maa-seudun hyvinvointipalvelujen kehittäminen kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden pohjalta" KAMPA-hankkeen Tutkimus- ja kehittämisraportti I (YTR:n julkaisu 9/2011).
- o Hankkeen Internet-sivut perustettiin osoitteeseen www.chydenius.fi/kampa. Hankkeelle on laadittu yhteinen esite (suomen- ja ruotsinkielinen).

Yhteyksien luominen keskeisiin sidosryhmiin ja alueellisten toimintasuunnitelmien täsmentäminen

- o Alueellisten kehittäjien tehtävänä on ollut soluttautua ja verkostoitua alueensa yhdistyksiin, sosiaali- ja terveyspalvelujen toimijoihin sekä muihin mahdollisiin yhteistyökumppaneihin. Tavoitteena on ollut tiedottaa hankkeesta, luoda yhteistyösuhteet ja koota vielä täsmennettyjä ideoita ja tarpeita hankkeessa toteutettavien konkreettisten painopisteiden ("tähtihankkeiden") kehittämiseksi yhdessä näiden tahojen kanssa. Kokkola-Kruunupyyn ja JYTA-alueen sosiaali- ja terveydenhuollon johtavien vi-

ranhaltijoiden kanssa on järjestetty yhteistyöpalaverit, joissa on keskusteltu hankkeen toteuttamisesta. Järvi-Pohjanmaan osalta palaveri järjestetään alkuvuodesta 2012.

- Alueelliset kehittäjät ovat kirjanneet kohtaamisissa esiin nousseet asiat havaintolomakkeeseen, jotka kehittäjäkoordinaattorit ovat analysoineet. Analyysien pohjalta laaditaan yhteenveto, joka esitetään alkuvuodesta 2012 alueilla järjestettävissä KAMPA-foorumeissa käytävän keskustelun pohjaksi.

3 KESKI-POHJANMAA: NUPPU – LASTENSUOJELUN JA PERHETYÖN KEHITTÄMINEN

TOIMINTARAPORTTI AJALTA 1.11.–31.12.2011

Nuppu2 -hankkeella on neljä pääteemaa

- varhainen avoin yhteistoiminta
- perhekeskuksen kehittäminen
- aikuissosiaalityön kehittäminen
- sosiaalialan opetus- ja tutkimuslinikkatoiminnan kehittäminen

Yleistä

Nuppu1 -vaiheen päättymiseen ja Nuppu2 -vaiheen aloittamiseen liittyvä hallinnollinen työ ja 2-vaiheen suunnittelu. Työntekijöinä jatkavat Liisa Ahonen, Anne Saarela ja Sanna Sarkkinen-Vuorinen. Marraskuussa pidettiin yhteinen päättö- ja aloitusseminaari, johon osallistui reilut 80 henkilöä. Teemana *varhain – avoimesti – yhteistyöllä*.

Varhainen avoin yhteistoiminta (VAY)

Hanketyöntekijät valmistuivat huolen puheeksiottamisen kouluttajiksi ja hyvien käytäntöjen dialogien vetäjiksi. Työntekijät ovat markkinoineet em. menetelmiä yhteistyökumppaneille. Järjestetty kahdelle sosiaalialan opiskelijaryhmälle valmennus huolen puheeksiottamisesta ja varhaisesta avoimesta yhteistyöstä. Pidetty kahdelle päivähoiton ryhmälle huolen puheeksiottamisen koulutus. Toteutettu yksi hyvien käytäntöjen dialogi lastensuojelussa ja suunniteltu uutta varhaisen tuen HyKä-dialogia tammikuulle. Järjestetty ja oltu mukana kuntien varhaisen tuen toimijatapaamisissa

Perhekeskuksen kehittäminen

Neuvolan perheohjaajan työ saatiin vakinaistettua/jatkettua koko hankealueella. Käyty keskusteluja/pidetty työkokouksia uuden työmuodon vakiinnuttamiseksi. Kokkolan alueella perhe- ja kehittäjäsosiaalityöntekijä koordinoi perhekeskuksessa varhaista tukea tehden yhteistyötä mm. neuvoloitten, päiväkotien, erityispäivähoidon, koulujen, erikoissairaanhoidon ym. lasten kanssa toimivien työntekijöiden kanssa. Vertaisryhmien kokoontumisten suunnittelu, mahdollistaminen ja toteuttaminen.

Aikuissosiaalityön kehittäminen

Aikuissosiaalityön osio aloitetaan 1.1.2012. Kehittäjäsosiaalityöntekijäksi valittiin sosiaalityöntekijä Marja Paananen.

Opetus- ja tutkimuslinikan kehittäminen

Pidettiin yliopiston ja ammattikorkeakoulun opettajien yhteinen kokous, jossa valmisteltiin ja sovitettiin yhteisistä asioista. Laadittiin sosklinikan toimintasuunnitelma 2011-2012. Järjestettiin *Sosiaalialan tietomaratoni*, jossa esiteltiin uusinta tutkimustietoa. Mukana oli korkeakoulujen opiskelijoita, opettajia sekä alueen työelämätoimijoita. Järjestetty sosklinikan kuntavierailu Jyväskylä-alueen johdon ja sosiaalialan työntekijöiden kanssa. Klinikan nettisivut valmistuivat www.chydenius.fi – sivuston yhteyteen.

TOIMINTARAPORTTI AJALTA 1.10.–31.12.2011

Lapsen hyvä arki 2 -hankkeessa jatketaan ensimmäisessä vaiheessa kehitettyjen palveluprosessien ja pilotoitujen uusien toiminta- ja palvelumallien juurruttamista sekä levittämistä. Hankkeessa kehitetään erityisesti varhaislapsuuden kasvuympäristöihin liittyviä varhaisen tuen ja osallisuuden sekä syrjäytymisen ehkäisyn työmenetelmiä monialaisissa ja monitoimijaisissa verkostoissa. Pääpaino on varhaiskasvatuspalveluiden, neuvolatyön sekä monialaisen perhetyön kehittämisessä. Kehitysympäristöihin liittyvät nivelvaiheet – vanhemmaksi kasvaminen, kotoa päivähoitoon siirtyminen, päivähoidon, esiopetuksen ja koulunaloituksen siirtymävaiheet – ovat erityisen huomion kohteena. Kehittämistyössä on mukana julkisen sektorin palveluiden lisäksi myös seurakuntien ja järjestöjen kanssa yhdessä toteutetut palvelukokonaisuudet sekä uusien, matalankynnyksen toimintamallien juurruttaminen ja levittäminen. Juurruttamisen ja levittämisen verkostoissa ovat mukana myös hankkeen tutkimus- ja koulutusorganisaatiot. Opinnäytetöinä tehtyjen, kehittämistyöhön kytkeytyvien tutkimusten, toiminnallisten kehittämisprosessien ja selvitysten tuloksia hyödynnetään hankkeen toimintamallien juurruttamisessa ja levittämisessä PaKaste II-vaiheessa. Lapsen hyvä arki-hankkeen ensimmäisen vaiheen loppuraportti ja hanketyöhön kytkeytyviä valmiita opinnäytetöitä ja tutkimuksia on julkaistu hankkeen nettisivuilla.

Hankkeessa ovat mukana Koillismaan kunnista Kuusamo, Posio, Taivalkoski sekä peruspalvelukuntayhtymä Kallio (Alavieska, Nivala, Sievi, Ylivieska) ja peruspalvelukuntayhtymä Selänne (Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi, Reisjärvi). Kuntatoimijoiden lisäksi mukana ev.lut. seurakuntien ja järjestöjen (MLL) lapsiperhepalveluiden henkilöstöä sekä asiakkaiden edustus. Hanketta hallinnoi Peruspalvelukuntayhtymä Kallio. Hankkeelle on nimetty ohjausryhmä. Hanketyöhön liittyvät sopimukset Kolpeleen ja Kallion sekä Kallion ja hankekuntien välillä on saatu valmiiksi. Lisäksi on tehty sopimukset Poske:n Pohjois-Pohjanmaan yksikön ja Kallion sekä Oulun yliopiston ja Kallion välillä koskien projektipäällikön työskentelyä. Hankkeen kokoaikaisina työntekijöinä ovat työskennelleet projektipäällikkö Aira Vähärautio (1.11.2011–31.10.2013) ja kehittämiskoordinaattori Kirsi Anttila (1.11.2011–31.10.2013). Osa-aikaisena (50 %) kehittämiskoordinaattorina on työskennellyt Saara Autio (14.11.2011–30.9.2013). Hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa.

Lapsen hyvä arki 2-jatkohanke on käynnistynyt kullakin alueella pidetyillä suunnittelu- ja työkokouksilla, joissa on määritelty juurrutettavia, levitettäviä ja edelleen syveneviä kehittämisprosesseja. Kullekin alueelle on perustettu moniammatilliset kehittämistiimit hyödyntäen hankkeen ensimmäisessä vaiheessa muodostuneita verkostoja. Kaikki kehittämistiimit (Koillismaa, Kallio, Selänne) ovat kokoontuneet raportointijakson aikana kerran. Hanketyöntekijät ovat käyneet esittelemässä hanketta alueiden oppilaitoksissa ja osallistuneet yhteistyöverkostojen toimintaan.

Lapsen hyvä arki 2-hankkeen sisällöllisiä painopisteitä tulevat olemaan:

- Tukea vertaisille mallin jalkauttamisen
- Sievin tiedonsiirron pilotin levittäminen
- Kasvatuskumppanuuskoulutuksen laajentuminen (neuvola, perhetyö, sivistystoimi)
- Varhaiskasvatussuunnitelmatyön syventäminen (lapsenvasut, varhainen tuki, omahoitajuus, pienryhmäpedagogiikka)
- Varhaiskasvatuksen ja lastensuojelun yhteistyökäytännöt
- Lapin osahankkeen Varhain vanhemmaksi-mallin levittäminen (huoliperheitä koskevana neuvolan ja perhetyön yhteisenä prosessina)
- Pedagogisen johtamisen juurruttaminen ja syventäminen (kehittäjämentoritoiminnalla)
- Laajan 4-vuotisterveystarkastuksen mallin arviointi

Kehittämisen sisällöt tulevat täsmentymään alueiden kehittämissuunnitelmissa. Niissä huomioidaan alueiden paikalliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet sekä koko hankeaikainen työskentely.

5 SAKASTE – Saamelaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisrakenne

Saamelaiskäräjät haki SaKaste -hankkeeseen hankekoordinaattoria lehti-ilmoituksin 20.10.2011. Hankekoordinaattorin paikkaa haki määräajassa 7 henkilöä. Saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukaan hallintopäällikkö valitsee määräaikaiset työntekijät. Hallintopäällikkö pyysi lausuntoa hakijoista saamelaiskäräjien sosiaali- ja terveyslautakunnalta 19.12.2011 mennessä. Lautakunta antoi lausuntonsa 14.12.2012. Saamelaiskäräjät muutti uusiin toimitiloihin joulukuun 2011 aikana. Muuttokiireet ja uusien toimitilojen käyttöön otto siirsivät hankekoordinaattorin valinnan tehtäväksi tammikuussa 2012. Hankekoordinaattori aloittaa työssään helmikuun alussa 2012.